Р Е П У Б Л И К А Б Ъ Л Г А Р И Я
М И Н И С Т Ъ Р Н А Е Л Е К Т Р О Н Н О Т О У П Р А В Л Е Н И Е

Проект!

ДО
МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Д О К Л А Д

от Валентин Мундров – министър на електронното управление

Относно: *Проект на Решение на Министерския съвет за одобряване на проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за достъп до обществена информация (Обн., ДВ, бр. 55 от 2000 г., изм., бр. 1 и бл. 45 от 2002 г., бр. 103 от 2005 г., изм. и доп., бр. 24, 30 и 59 от 2006 г., изм. и доп., бр. 49 и 57 от 2007 г., изм. и доп., бр. 104 от 2008 г., изм., бр. 77 от 2010 г., бр. 39 от 2011 г., изм. и доп., бр. 97 от 2015 г., изм., бр. 13 и бр. 50 от 2016 г., изм., бр. 85 от 2017 г., изм. и доп., бр. 77 от 2018 г., изм., бр. 17 от 2019 г., бр. 15 от 2022 г., изм. и доп., бр. 82 от 2023 г.)*

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ,
УВАЖАЕМИ ГОСПОЖИ И ГОСПОДА МИНИСТРИ,

На основание на чл. 31, ал. 2 от Устройствения правилник на Министерския съвет и на неговата администрация предлагам на Вашето внимание проект на Решение на Министерския съвет (РМС) за одобряване на проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за достъп до обществена информация (Обн., ДВ, бр. 55 от 2000 г., изм., бр. 1 и

бр. 45 от 2002 г., бр. 103 от 2005 г., изм. и доп., бр. 24, 30 и 59 от 2006 г., изм. и доп., бр. 49 и 57 от 2007 г., изм. и доп., бр. 104 от 2008 г., изм., бр. 77 от 2010 г., бр. 39 от 2011 г., изм. и доп., бр. 97 от 2015 г., изм., бр. 13 и 50 от 2016 г., изм., бр. 85 от 2017 г., изм. и доп., бр. 77 от 2018 г., изм., бр. 17 от 2019 г., бр. 15 от 2022 г., изм. и доп., бр. 82 от 2023 г.)

Причини за приемането на акта

През последното десетилетие цифровите технологии преобразиха икономиката и обществото, засягайки всички сектори на дейност и ежедневния живот. В основата на тази трансформация стоят данните. Основаните на данни иновации ще донесат огромни ползи както за гражданите на Европейския съюз (ЕС), така и за икономиката, например посредством подобряване и персонализиране на медицината, чрез осигуряване на нова мобилност и ще допринесат към съобщението на Комисията от 11.12.2019 г. относно Европейския зелен пакт. За да стане икономиката, основана на данни, приобщаваща за всички граждани на ЕС, следва да се обърне особено внимание на намаляването на цифровото разделение, стимулирането на участието на жените в икономиката, основана на данни, и насърчаването на авангардния европейски експертен опит в технологичния сектор. Икономиката, основана на данни, трябва да бъде изградена по такъв начин, че да се дава възможност на предприятията, по-специално на микро-, малките и средните предприятия (МСП) и на новосъздадените предприятия да процъфтяват, като се гарантира неутралност на достъпа до данни, тяхната преносимост и оперативна съвместимост и се избягва ефекта на зависимост. В Европейската стратегия за данните е описана визията за общо европейско пространство на данни като вътрешен пазар за данни, на който същите могат да се използват независимо от мястото на физическото им съхранение в ЕС, в съответствие с приложимото право, и което пространство може да бъде от основно значение за бързото развитие на технологиите в областта на изкуствения интелект.

В изпълнение на горепосочените цели е приет Регламент (ЕС) № 2022/868 на Европейския парламент и на Съвета от 30 май 2022 г. относно европейска рамка за управление на данните и за изменение на Регламент (ЕС) № 2018/1724 (Акт за управление на данните), който по силата на чл. 288 от ДФЕС има пряко (непосредствено) действие във всички държави на Съюза от деня на влизането си в сила. Въпреки това непосредствено действие, държавите членки имат задължението да осигурят и гарантират прилагането му в неговата цялост.

Осигуряваната от Акта за управление на данни (АУД) рамка включва три основни области:

- регламентиране на повторното използване на определени данни, притежавани от организациите от обществения сектор, които са предмет на правата на други лица („защитени данни“ - статистически данни; поверителни търговски данни; права на интелектуална собственост на трети лица; лични данни);
- насърчаване споделянето на данни чрез регулиране предоставянето на посреднически услуги за данни;
- насърчаване на споделянето на данни за алтруистични цели.

Република България следва да осигури прилагането по ясен и ефикасен начин на изискванията на АУД чрез националната уредба и съответния набор от мерки, гарантиращи прилагането на регламента, допринасящ за създаването и функционирането на единния европейски пазар на данните. АУД изисква на национално ниво да бъдат нормативно уредени следните въпроси:

- условията за повторното използване на горепосочените категории защитени данни, притежавани от организациите от обществения сектор в България;
- дейността на националната единна информационна точка по чл. 8 от Регламент (ЕС) № 2022/868;
- компетентните органи по чл. 7 от Регламент (ЕС) № 2022/868, които оказват съдействие на организациите от обществения сектор, предоставящи или отказващи достъп с цел повторно използване до определени категории защитени данни;
- реда и условията за уведомяване и органа за надзор на лицата, предоставящи посреднически услуги за данни по чл. 13 от Регламент (ЕС) № 2022/868;
- реда и условията за доброволна регистрация на организациите за алтруистично споделяне на данни и органа за регистрация и надзор на тези организации по чл. 23 от Регламент (ЕС) № 2022/868;
- създаването и поддържането на регистър на признатите организации за алтруистично споделяне на данни;
- санкциите, които се налагат при извършване на нарушения от лицата, предоставящи посреднически услуги за данни и от организациите за алтруистично споделяне на данни;
- предаването на нелични данни към трети държави (чл. 5, пар. 14 и чл. 31).

Към настоящия момент приетите европейски регулаторни мерки в областта на данните са намерили отражение в националното уредба в най-голяма степен в Закона за

достъп до обществена информация (ЗДОИ). Имайки предвид областите, които попадат в обхвата на АУД и които следва да бъдат регламентирани на национално ниво, е изготвен проект на Закон за изменение и допълнение на ЗДОИ.

Предлагания вариант на правна намеса осигурява в краткосрочен план изпълнението на ангажиментите на България, произтичащи от АУД и се ограничава до въвеждане на минимално необходимите правни институти и дефиниции на национално ниво.

С проекта на ЗИД на ЗДОИ са регламентирани условията и процедурата за предоставяне на достъп до категориите защитени данни, посочени в чл. 3, пар. 1 от АУД с цел повторното им използване; определен е органът, който ще изпълнява функциите на национална единна информационна точка (министърът на електронното управление); уредени са задълженията на организациите от обществения сектор във връзка с предоставянето на достъп до защитени данни; посочени са компетентните органи, които ще оказват съдействие на организациите от обществения сектор при предоставяне на достъп до защитени данни – министърът на електронното управление и председателят на Националния статистически институт (за данните от област „Статистика“).

Предвид обстоятелството, че АУД въвежда правни фигури, които до момента не са регулирани в националното законодателство - предоставянето на посреднически услуги за данни и споделянето на данни за алтруистични цели и които не могат да се определят като такива, попадащи в обхвата на ЗДОИ, в Преходните и заключителни разпоредби на ЗИД на ЗДОД са предвидени промени в Закона за електронното управление (ЗЕУ).

В ЗЕУ се създава глава първа „б“, която регламентира правомощията на министъра на електронното управление като национален надзорен орган по отношение на дейността на доставчиците на посреднически услуги на данни и на организациите за алтруистично споделяне на данни. В ЗЕУ са регламентирани и санкциите, които се налагат във връзка с предаването на нелични данни към трети държави, както и при неспазване на изискванията за предоставяне на посреднически услуги за данни и за регистрация на признати организации за алтруистично споделяне на данни.

Министърът на електронното управление е определен в проекта на ЗИД на ЗДОИ за единна информационна точка, компетентен орган за оказване на съдействие и надзорен орган по отношение на доставчиците на посреднически услуги на данни и на организациите за алтруистично споделяне на данни, поради следните съображения: той е административният орган в България, който има правомощия и компетентност в областта на управлението на данните съгласно ЗЕУ, ЗДОИ и Закона за достъп до

пространствени данни; в разработването на нормативни актове и процедури; в осъществяването на мониторинг по спазването на релевантното за областта законодателството; в изграждането и поддържането на информационни системи и регистри и в налагането на административни санкции.

Цели, които се поставят с предложения акт

С предложения проект на ЗИД на ЗДОИ се цели:

- осигуряване на съответствие между изискванията на АУД и националната правна и институционална рамка в областта на данните;
- формиране на административен капацитет за ефективно и ефикасно прилагане на АУД без да се създават нови или да се преструктурират съществуващи органи;
- осигуряване на условия за достъп до повторно използване на информация, намираща се в публични органи при спазване на предвидените защитни действия за достъп до чувствителни данни от четирите категории, предмет на регулацията на АУД;
- създаване на условия за пълноценно използване на потенциала на данните за икономиката и обществото.

Финансови и други средства за прилагането на акта

Създаването на условия за повторно използване на определените категории защитени данни, притежавани от публичния сектор, е свързано с бюджетни разходи. Според оценката на Европейската комисия (ЕК), средният размер на тези разходи за държава членка е 10,6 млн. евро. Въз основа на проведените консултации с основните институции, отговорни за осигуряване на повторно използване на определените категории защитени данни, може да се очаква еднократните бюджетни разходи за прилагането на АУД да бъдат между 75 и 80% от прогнозата на ЕК.

В допълнение, средният размер на периодичните годишни разходи за държава членка е оценен в размер на 610 000 евро за поддръжка. Аналогично може да се очаква периодични годишни разходи за прилагането на АУД да бъдат между 75 и 80% от прогнозата на ЕК.

Към пакета документи е приложена финансова обосновка.

Очаквани резултати от прилагането на акта

Прилагането на проекта на ПМС ще осигури:

- привеждане на българското законодателство в съответствие с изискванията на АУД;
- достъп до защитени данни, държани от обществения сектор и повишаване на възможността за намиране на такива данни;
- стимулиране споделянето на данни и увеличаване на доверието в споделянето (чрез регулиране предоставянето на посреднически услуги за данни и чрез насърчаване на споделянето на данни за алтруистични цели);
- неутралност на достъпа до данни; преносимост и оперативна съвместимост на данните и избягване на ефекта на зависимост;
- използване на потенциала на данните за икономиката и обществото;
- създаване на нови, иновативни продукти и услуги, основани на данни.

Анализ за съответствие с правото на Европейския съюз

Проектът съдържа разпоредби, свързани с въвеждане на изисквания на европейското право, поради което е приложена справка за съответствие.

Информация за проведените обществени консултации, както и мотиви за по-кратък срок за провеждането им

По проекта на РМС са проведени обществени консултации съгласно чл. 26, ал. 3 и 4 от Закона за нормативните актове, като докладът (мотивите), проектът на РМС, частичната предварителна оценка на въздействието и становището на дирекция „Модернизация на администрацията“ в Министерския съвет по частичната предварителна оценка на въздействието са публикувани на интернет страницата на МЕУ и на Портала за обществени консултации, със срок за предложения и становища 30 дни.

В изпълнение на чл. 26, ал. 5 от Закона за нормативните актове справката за отразяване на постъпилите предложения и становища от обществената консултация, заедно с обосновка за неприетите предложения е публикувана на интернет страницата на МЕУ и на Портала за обществени консултации.

Документите по проекта на ПМС са съгласувани по реда на чл. 32 от Устройствения правилник на Министерския съвет и на неговата администрация. Направените бележки и предложения са отразени. Приложена е справка за отразяване на постъпилите становища.

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ,
УВАЖАЕМИ ГОСПОЖИ И ГОСПОДА МИНИСТРИ,

Предвид гореизложеното и на основание чл. 8, ал. 1 и ал. 4, т. 1 от Устройствения правилник на Министерския съвет и на неговата администрация и чл. 87, ал. 1 от Конституцията на Република България, предлагам Министерският съвет да приеме предложения проект на Решение на Министерския съвет за одобряване на проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за достъп до обществена информация (Обн., ДВ, бр. 55 от 2000 г., изм., бр. 1 и бр. 45 от 2002 г., бр. 103 от 2005 г., изм. и доп., бр. 24, 30 и 59 от 2006 г., изм. и доп., бр. 49 и 57 от 2007 г., изм. и доп., бр. 104 от 2008 г., изм., бр. 77 от 2010 г., бр. 39 от 2011 г., изм. и доп., бр. 97 от 2015 г., изм., бр. 13 и 50 от 2016 г., изм., бр. 85 от 2017 г., изм. и доп., бр. 77 от 2018 г., изм., бр. 17 от 2019 г., бр. 15 от 2022 г., изм. и доп., бр. 82 от 2023 г.).

С уважение,

ВАЛЕНТИН МУНДРОВ
Министър на електронното управление